

Høringsinnspill til søknader om å bygge to småkraftverk i Lårdal i Tokke kommune.

Tokke JFF er gjort kjent med at det søkes om løyve til utbygging av 2 småkraftverk i Lårdal. Vi forstår av søknadene at det vil medføre at vannet i Lårdalsåi føres bort fra sitt naturlige elveleie. Det er altså snakk om relativt omfattende naturinngrep, men innenfor et relativt begrenset område.

Utbyggere forsvarer sine ønsker om inngrep med at Lårdalsåi tidligere har vært brukt til kraftproduksjon og at denne type inngrep derfor ikke innebærer noe nytt. Det er hyret inn ekstern konsulenthjelp som nærmest bagatelliserer de negative skadevirkningene ved foreslåtte inngrep. Vi registrerer at tidligere uavhengige biologiske undersøkelser, konkluderer vesens forskjellig fra innleid konsultentselskap.

Tokke JFF mener det er på høy tid at en slutter å se på enkeltprosjekt isolert, men begynner å se på det totale omfanget og samlet belastning vannkraftutbygging har for hele området. Lårdalsåi inngår som en viktig del av en større helhet. Hele fjellsiden, fra Kviteseid til Åmot har et spesielt rikt og interessant arts mangfold, som først i seinere tid er blitt viet større oppmerksomhet. Alle uavhengige biologiske undersøkelser tilsier at en bør være spesielt varsom med å gjennomføre nye og større naturinngrep her. Bekkekløften Lårdalsåi renner gjennom, skal og kan ikke være noe unntak. Norge er internasjonalt forpliktet til å ta vare på sitt arts mangfold. Området som berøres er blant de mest artsrike i landet.

Naturen i Vest-Telemark er sterkt påvirket av vann kraft utbygging. Lårdalsåi representerer faktisk en av de siste bekkene, som fremdeles har naturlig vannføring.

Dersom en lister opp bekker/elver i som er påvirket i området øyner en omfanget. Siden reguleringen i området er så omfattende, tar vi forbehold om at flere ikke er tatt med. Denne listen inneholder heller ikke reguleringer som påvirker områder syd for Bandak. (Skafså, Vrådal, Fyresdal og Nissedal).

Dalaåi i Kviteseid kommune

Vann som naturlig drenerer til Morgedalsåi er overført til Sundsbarm kraftverk i Seljord. Endring skjedde ved Sundsbarm utbyggingen. Konsesjon for Sundsbarm kraftverk skal snart opp til revisjon. Påvirkning: Redusert vannføring i Morgedalsåi er årsak til omfattende gjengroing av Morgedals vassdraget og sterkt redusert vannføring i Dalaåi i Kviteseid. Endringene har vært sterkt negativt for fisket i Morgedal og Dalaåi, som tidligere også hadde en storørretbestand.

Ofteåi i Høydalsmo i Tokke kommune

Vann som tidligere drenerte til Ofteåi er overført til Sundsbarm kraftverk. Påvirkning: Dette har medført omfattende og økende gjengroing av Oftevatn i Høydalsmo. Dette påvirker kvaliteten på fisket negativt helt fra Høydalsmo og ned til utløpet av Dalaåi i Kviteseid.

Eidsborgbekken på Dalen

Ved utbygging av Tokke anleggene så ble deltaområdet utenfor Eidsborgbekken på Dalen fylt igjen. Tunell fra Vinje til Tokke1 har høyst sannsynlig også påvirket grunnvannstanden i deler av Eidsborgberget. Rui jentene fortalte at de mistet vannet i brønnen etter utbygging. Påvirkning: Utfylling av deltaområde utenfor Eidsborgbekken har med høy sannsynlighet påvirket

bekkeniøye bestanden i Bandak negativt. Påvirkning av endring i grunnvannstand i Eidsborgberget er lite undersøkt. Regulanten har hele tiden benektet at slik endring fant sted.

Berglibekken på Dalen

Berglibekken har pr. i dag fremdeles naturlig vannføring fra Espelitjønn i Eidsborg. Men, Statkraft har søkt NVE om konsesjon til å overføre vann fra Espelitjønn til overføringstunell til Tokke 1. En slik tillatelse vil medføre sterk endring av vannføring i Berglibekken. Tokke JFF har tidligere levert eget innspill til denne søknaden.

Påvirkning: Utløpet av Berglibekken er allerede påvirket av bolig utbygging og anlegning av kunstig terskel i Tokkeåi. Bortfall av vann fra Berglibekken vil påvirke økosystemene både i Espelitjønn, bekkekløften Berglibekken renner gjennom, og økosystemene i Tokkeåi, som fremdeles har en gjenværende bestand av både storørret og bekkeniøye.

Tokkeåi på Dalen

Tokkeåi gjennom Dalen er sterkt påvirket av Tokke-Vinje utbyggingen som fant sted på 60-70 tallet.

Tokke-Vinje konsesjonen er under revidering. NINA har gjennomført et flerårig undersøkelsesprosjekt og vil fremlegge sin sluttrapport med forslag til tiltak i slutten av september 2014.

Påvirkning: Selv om Tokke-Vinje konsesjonens manøvreringsreglement inneholder krav om lågvassføring (NVE har fremdeles ikke svart på brev 2 år etter at spørsmål ble reist) er Tokkeåi i dag tørrlagt fra Vinje ned til utløpstunell for driftsvannføring fra Lio kraftverk. Sterk endring i vannføring, effektkjøring, endret pH, temperaturendringer og fysisk endring av elveleie, har medført omfattende påvirkning av økosystemene og sterk reduksjon i fiskebestandene.

Dalaåi i Tokke

Dalaåi rant tidligere fra Botndalsvannet, gjennom Frolandsdalen og ut i Tokkeåi ved Årmøte. Vannet fra Botndalsvannet er i dag ført i tunell fra Botndalvatnet til Byrte kraftstasjon.

Påvirkning: En antar at nedre del av Dalaåi var gyteområde for storørreten i Bandak og Tokkeåi. Disse gyteområdene er ødelagt på grunn av endring i vannføring. Vannføringen i Dalaåi består i dag kun av restvannføring fra diverse side bekker.

Mosåi i Mo i Tokke

Mosåi mellom Byrtevatn og Mo er tørrlagt ved at vannet overføres til Lio kraftverk fra Byrte magasinet.

Påvirkning: Fisket i Mosåi er ødelagt. Redusert gjennomstrømming i Mosvatn medfører gjengroing.

Rukkeåi i Tokke

Rukkeåi går fra Mosvatn ned til Tokkeåi ved Rukke. Vannføring i Rukkeåi er tatt bort ved at vannet er overført fra Byrte til Lio kraftstasjon på Dalen. Vann fra Auså, som drenerte til Mosvatn og Rukkeåi, er overført til overføringstunell Lio kraftstasjon ved et bekkeinntak i Ljosåkpytten.

Påvirkning: Rukkeåi er nærmest tørrlagt. Fisket i Mosvatn og Rukkeåi er sterkt påvirket av sterkt redusert vannføring.

Molandsbekken i Tokke

Molandsbekken drenerer til Tokkeåi. En av få bekker som fremdeles ikke er direkte berørt av kraftutbygging. Grunneiere har motsatt seg Statkrafts ønske om at vannet overføres til tilløpstunell til Tokke1.

Orrekvævbekken mellom Dalen og Åmot

Orrekvævbekken drenerte til Tokkeåi. Vannføring er ved bekkeinntak overført til tilløpstunell Tokke1. Påvirkning: tørrlagt.

Grytåi mellom Dalen og Åmot

Grytåi drenerte til Tokkeåi. Vannføring er ved bekkeinntak overført til tilløpstunell Tokke1. Påvirkning: tørrlagt.

Raudåi mellom Dalen og Åmot

Grytåi drenerte til Tokkeåi. Vannføring er ved bekkeinntak overført til tilløpstunell Tokke1. Påvirkning: tørrlagt.

Haugebekken mellom Dalen og Åmot

Haugebekken drenerte til Tokkeåi. Vannføring er ved bekkeinntak overført til tilløpstunell Tokke1. Påvirkning: tørrlagt.

Berdalsåi mellom Dalen og Åmot

Berdalsåi drenerte til Tokkeåi. Mye av vannet som drenerte til Tokkeåi er overført til Vinjevatn og derfra i tunell til Tokke1.

Påvirkning: Sterkt redusert vannføring.

Vann fra Totak og restvannføring nedstrøms Totak til Åmot

Vann fra Totak, som tidligere rant ned til Åmot, er overført til Våmarvatn hvor det føres videre i tunell til Vinje kraftstasjon. Restvannføring nedstrøms Totak overføres til tilløpstunell Tokke1 ved Leirlid dam.

Påvirkning: Redusert vannføring nedstrøms Totak og total tørrlagt elvefar nedstrøms Leirlid dam.

Vinjeåi fra Vinjevatn

Ved nedre del av Vinjevatn ligger hoved inntaket for overføringstunell fra Vinje til kraftstasjon Tokke1 på Dalen.

Påvirkning: Vinjeåi er tørrlagt.

Summen av naturinngrep forårsaket av vannkraft utbygging i Vest-Telemark er blant de største i landet. Den samlede belastningen på økosystemene i området er allerede for stor.

Biologisk kartlegging

Nyere biologisk kartlegging viser at området, til tross for omfattende natur inngrep, fremdeles har en gjenværende fauna med rik variasjon, og med et stort innslag av rødlistearter. Det gjelder planter, sopp, lav, moser, fugler, edderkopper og insekter. Vi registrerer at biologiske forundersøkelser for Lårdalsåi er gjennomført i et begrenset omfang, og i et begrenset område. Hvordan utbygging vil påvirke deler av fauna (f. eksempel insektfaunaen, som krever vesentlig større biologisk spisskompetanse), er ikke undersøkt.

Siden omsøkt område utgjør en viktig del av en større helhet, som karakteriseres å ha internasjonal verneverdi 6, bør Naturmangfoldlovens §9 (føre-var-prinsippet) legges til grunn for at området forblir uendret og vernes for fremtidige inngrep av denne typen.

Vi gjør oppmerksom på at Lårdal allerede er påvirket av vannkraftutbygging. Temperaturen i Lårdal er endret ved lavere vanntemperatur i Bandak sommertid og høyere vanntemperatur i Bandak vintertid. Årsaken til disse endringene er tapping av bunnvann fra høyereliggende magasin til Lio kraftverk og Tokke1.

Fremfor å ødelegge Lårdal enda mer, bør en heller fremskynde arbeidet med å se om de eksisterende skadevirkningene ved Tokke-Vinje utbyggingen kan reduseres.

Konklusjon

Tokke JFF er svært bekymret, og ønsker ikke ytterligere negativ påvirkning av det biologiske mangfoldet som fremdeles finnes i området. Vi ber om at hver enkelt søknad ikke blir behandlet isolert, men vurderes i et samlet helhetsperspektiv for hele området.

Hensynet til å bevare unike naturverdier må veie tungt. Vi ber derfor NVE om å fraråde utbygging og heller fremme initiativ til at det rike og spesielle artsmangfoldet i området blir ivaretatt i eksisterende vannplaner.

22.09.2014

For Tokke JFF

Birger Gauslå

Bjørn Olav Haukelidsæter